

DVD je razdeljen na sedem nekoliko prepletenih poglavij, katerih naslovi z rahlo patetiko skrivajo njihovo vsebino. Na sploh je vznesen ton, ki pri naših strokovnih piscih ni v navadi, otežil slovenski prevod, ki pa sta ga strokovno korektno pripravila Andreja Gomboc in Bojan Kambič.

V poglavjih si lahko ogledamo kratko zgodovino astronomije ter teleskopov. Spoznamo, kako teleskopi delujejo, ter vidimo največje, najboljše, pa tudi tiste, ki jih raziskovalci še razvijajo. Zgodba se dotakne tudi tega, kar je očem skrito. Vse to je povezano z izvrstno grafiko, dobro glasbeno podlago in dih jemajočimi posnetki. Že samo ti, brez strokovne vsebine, bi bili dovolj, da si disk kdaj ogledamo. Vsebina na poljudni ravni je primerna za široko publiko (vključno z mladino). Nekaj drobnih težav s šumniki ne moti, ni pa nujno, da bo vsak predvajalnik kos dvostranskemu ploščku.

DVD lahko naročite pri DMFA–založništvo po članski ceni 7,75 EUR.

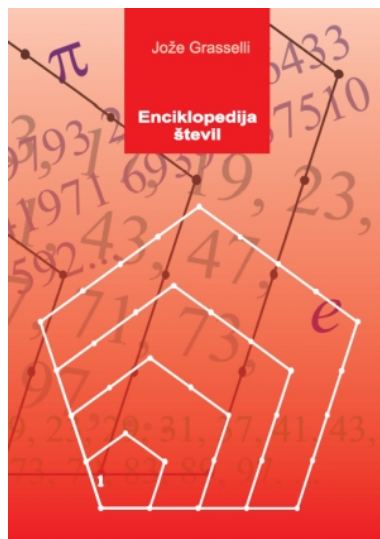
Aleš Mohorič

Jože Grasselli: ENCIKLOPEDIJA ŠTEVIL, Matematika – fizika 45, DMFA–založništvo, Ljubljana 2009, 696 strani.

Najbrž bi se mnogi iz okolice moje generacije (letniki $1964 \pm \varepsilon$), ki so poslušali predavanja iz splošne abstraktne algebre pri profesorju Grasselliju, strinjali z menoj, da je tista poglavja, ki so bila povezana s teorijo števil (pri tem predmetu seveda v obliki števnih podkolobarjev obsega $\mathbb{C}$), predaval s prav posebnim žarom. Čutili smo, da bi o njih želel povedati še mnogo več, če ga ne bi omejeval učni načrt, ki nas je vodil naprej k abstraktnim obsegom, matričnim kolobarjem in še dalje.

Zdaj, ko je naš priljubljeni profesor že upokojen, osvobojen skrbi naše generacije, ki se bolj ali manj spretno spotika med birokratskimi čermi bolonjske reforme, si je očitno vzel potreben čas in nam v obliki zajetne knjige povedal vse tisto, česar mu časovne omejitve takrat niso dopuščale.

Knjiga je napisana na zelo inovativen način, mislim da v Sloveniji take oblike pri matematičnem učbeniku še nihče ni uporabil. Osnovna struktura

teksta je dejansko taka, kot jo običajno pričakujemo v knjigi z naslovom *Enciklopedija X* ali *Slovar Y*; v njej so abecedno urejena gesla. Delo se prične z geslom „abundantno število“ in konča na strani 688 z geslom „Zofijino praštevilo“. Domnevam, da večina bralcev OMF v tem trenutku (še!) ne ve, kaj ta dva pojma pomenita. Zdaj v mislih interpolirajte še nekaj sto gesel med oba omenjena ekstrema, poskusite si predstavljati, koliko kilogramov matematičnih revij bi morali prebrati, da bi našli še eno malo znano zanimivo dejstvo o svoji najljubši teoriji in na koncu napisali primerljivo delo (na primer *Enciklopedija matrik?*), pa vam bo jasna monumentalnost vsebine, ki jo skrivajo sicer skromne mehke platnice.

Po drugi strani delo profesorja Grassellija vsebinsko sploh ni podobno običajnim enciklopedijam (zbirki na hitro skupaj zmetanih površnih, deloma tudi netočnih razlag, namenjenih reševalcem križank), kajti razlaga vsebine je lokalno izomorfna klasičnim uvodnim učbenikom iz teorije števil. Knjiga vsebuje dokaze, izreke in predvsem veliko zanimivih primerov. Nekatera (redka) gesla sicer obsegajo samo nekaj vrstic, večina pa je mnogo obsežnejših. Če mislite, da veste o *kubu* vse (Jasno! To je pač en tak $x^3 \dots$), boste po dvanajstih straneh razlage, ki jo temu geslu namenil naš profesor, spoznali, da se motite. Gesel, katerih vsebino lahko razume malo bolj zagret srednješolec, je veliko. Po drugi strani je na primer „Dedekindova vsota“ obdelana na povsem univerzitetnem nivoju, kar pa lahko zaradi samozadostnosti prezentacije posameznih gesel pri prvem branju enostavno izpustimo.

Smisel enciklopedične zasnove teksta se nam v polnosti razkrije, ko premišljamo o njegovi uporabnosti za srednješolske učitelje. Teorija števil je, poleg globokih teorij, povezanih z dokazom Fermatovega izreka, polna tudi drobnih (in malo znanih) zanimivosti, ki so idealne za samostojno delo boljših dijakov. Delo profesorja Grassellija vsebuje mnogo takih gesel in je lahko prava zakladnica idej za sposobnega mentorja matematičnega krožka. Mojih „Top 5“ (v stilu revije Bukla) izbor za dijaške projekte, po abecednem vrstnem redu, so naslednja gesla: deficientno število, Kaprekarjevo število, Metiusovo število, Nivenova števila, superbundantno število. Ker se je moje sodelovanje z novomeškim Klubom nadarjenih učencev žal končalo po mojem odhodu na Univerzo v Mariboru, njihovo realizacijo prepuščam zainteresiranim bralcem.

Knjigo lahko naročite pri DMFA–založništvo po članski ceni 30,39 EUR.

Borut Zalar